

ABD GÜNDEMİ

Sayı: 82 Mayıs 2010

İran konusunda önemli gelişmeler yaşanıyor

İran konusunda, Mayıs ayında, Türkiye'nin de içinde önemli bir rol oynadığı ciddi gelişmeler yaşandı. Türkiye ve Brezilya'nın aracılığıyla İran'ın elindeki uranyumun bir kısmını takas için Türkiye'ye göndermeyi kabul etmesinden bir gün sonra ABD, Rusya ve Çin de dahil olmak üzere BM Güvenlik Konseyi daimi üyelerinin İran'a ekonomik yaptırımlar konusunda mutabakata vardıklarını açıkladı. Bu gelişme, ABD medyasında ve kamuoyunda Türkiye ve Brezilya'nın, bir yandan İran'a ekonomik yaptırımları engelleme operasyonu, diğer yandan uluslararası arenada kendi artan güçlerini gösterme isteği olarak algılanarak yoğun tartışmalar başlattı.

Aslında uranyum takas önerisi geçtiğimiz yıl ABD tarafından gündeme getirilmişti. Ekim ayında İran'ın vazgeçmesi üzerine bu seçenek adeta rafa kaldırılmış, ekonomik yaptırımlar konusunda yoğun bir diplomasi trafiği başlamıştı. Ancak, Türkiye uranyum takası konusunda İran ile görüşmeleri sürdürmüştü. Bu görüşmelerden ABD'nin de haberdar edildiği iddia ediliyor. Buna karşın, geline nokta, adeta iki NATO müttefinin birbirine karşı yönlerde hareket ettiği şeklinde bir görüntü veriyor.

Türkiye ve Brezilya'nın aracılığıyla imzalanan takas anlaşması İran'ın elindeki düşük zenginlikteki uranyumun 1200 kg'lık kısmının bir yıl için Türkiye'ye gönderilmesini öngörüyor. Bunun karşılığında İran'a kanser tedavisinde kullanılmak üzere diğer ülkelerde yüzde 20 zenginleştirilmiş 120 kg uranyum veriliyor. Ancak, İran, anlaşmanın imzalandığı gün uranyum zenginleştirmeye devam edeceğini açıklamaktan da geri kalmadı.

Bu gelişmeler sonrasında, ABD BM Güvenlik Konseyi üyeleri nezdinde ekonomik yaptırımların desteklenmesi amacıyla girişimlerde bulunurken, Türkiye ve Brezilya'nın takas anlaşması lehine ve ekonomik yaptırım karşıtı girişimde bulunmaları ortaya oldukça çelişkili bir görüntü çıkardı. İran konusunun Türk-Amerikan ilişkilerinde daha uzun bir

MEMBER OF THE CONFEDERATION OF EUROPEAN BUSINESS (BUSINESSEUROPE)

süre çeşitli sıkıntılar yaratacağı artık saklanamayacak bir gerçek olarak önümüzde duruyor.

Amerikan kamuoyunda Kongre'ye tepki artıyor

ABD'nde, iktidardaki parti ara seçimlerde (Başkanlık seçiminin olmadığı yıllarda) genel olarak oy kaybediyor. Ama bu sene, yaşanan krizin doğurduğu yüksek işsizlik, artan kamu borcu ve iki partinin Kongre'de biraraya gelerek birçok önemli konuda ortak adımlar atamamaları işleri biraz daha çığırından çıkardı. Kasım'da yapılacak seçimler öncesinde 18 Mayıs'da birçok eyalette yapılan parti ön seçimleri Amerikan kamuoyunda Kongre'ye ve Kongre üyelerine olan kızgınlığı açıkca ortaya serdi. Birçok ön seçimde varolan Kongre üyeleri ön seçimi kaybetti. Bu tepki, esas olarak, çoğu zaman seçimin galibinin kim olacağını belirleyen bağımsızlar arasında görülüyor. Ancak, Demokrat Parti ve Cumhuriyetçi Parti tabanlarında da farklı sebeplerden kaynaklanan tepkiler var.

Adını 1773 yılında İngiliz Yönetimi tarafından konulan vergileri protesto etmek için organize edilen Boston Çay Partisinden alan “Tea Party” (Çay Partisi) hareketinin etkili olduğu Cumhuriyetçi Parti'de, tepki esas olarak liberalizme ve devletin artan rolüne. Obama Yönetimini “sosyalist”, hatta “komünist” olarak gören bu hareket, devlet harcamalarının artmasından ve devletin rolünün daha da genişlemesinden şikayetçi. Bu anlamda, sağlık reformuna da karşı olan bu hareket, sağlık reformuna oy vermese bile ılımlı olan Cumhuriyetçi Kongre üyelerini hedefliyor. Bu tepkiden Cumhuriyetçi Parti'nin geçen seçimlerde Başkan adayları olan Senatör McCain de nasibini aldı. Durumu kurtarmak isteyen McCain, “Çay Partisi” hareketinin gözde ismi eski Alaska Valisi Sarah Palin'i seçim kampanyasına destek için Arizona'ya davet etti.

Demokratlar'da ise tepki daha çok partinin liberal kanadından geliyor. Başkan Obama ve Demokratların kontrolündeki Kongre'nin yeterince liberal adımlar atmadığını iddia eden bu grup, Part'nin görece olarak daha muhafazakar olan üyelerini hedef alıyor. Bu grup, özellikle sendikaların güçlü olduğu seçim bölgelerinde etkili oluyor. Liberaller, özellikle sağlık reformu geçirilirken ilk teklifte yer alan “kamu sağlık sigortası seçeneği”nin nihai yasadan çıkarılmış olmasını içlerine sindirememiş durumdalar.

MEMBER OF THE CONFEDERATION OF EUROPEAN BUSINESS (BUSINESSEUROPE)

Headquarters: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul – Turkey
Ankara: İran Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara – Turkey
Brussels: 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels – Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris – France
Beijing: Beijing Lufthansa Centre, Office C-319, Beijing 100025, P. R. China

Phone: +90 (212) 249 19 29 **Fax:** +90 (212) 249 13 50
Phone: +90 (312) 468 10 11 **Fax:** +90 (312) 428 86 76
Phone: +32 (2) 736 40 47 **Fax:** +32 (2) 736 3993
Phone: +1 (202) 776 77 70 **Fax:** +1 (202) 776 77 71
Phone: +49 (30) 288 786 300 **Fax:** +49(30) 288 786 399
Phone: +33 (1) 44 43 55 35 **Fax:** +33 (1) 44 43 55 46
Phone: +86 (10) 6462 2066 **Fax:** +86 (10) 6462 3206
www.tusiad.org

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxoffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org
e-mail: tusiad.china@euccc.com.cn

Arizona’da kabul edilen Göçmen Yasası ciddi bir tartışma başlattı

Arizona eyaletinde Nisan ayında kabul edilen ve Arizona Valisi’nin onayıyla yürürlüğe giren yasa ABD’nde göçmen sorununu bir kez daha yoğun bir şekilde gündeme getirdi. Kabul edilen yasa, illegal göçmenleri tespit etmeyi, haklarında yasal işlem yapmayı ve sınır dışı edilmelerini hedefliyor. Arizona’da muhafazakarların gittikçe ağırlıklarını artırmaları da bu seçim yılında yasanın geçmesinde etkili oldu.

Yasanın en çok eleştirilen boyutu, ABD’nde ilk defa, yasal göçmen/kimlik belgelerini yanında bulundurmamayı bir “suç” olarak tanımlaması ve polise, bu konuda geniş yetkiler vermesi. Ayrıca, eğer yetkililer bu konuda yasanın gereğini yapmazlarsa, vatandaşlara onlar aleyhine dava açma yetkisi de veriyor. Yasaya karşı olanlar, bu tür yetkilerin ister istemez ayrımcılığa yol açacağını ve polisin deri rengine bakarak insanları durduracağı ve sorgulayacağını iddia ediyorlar. Kendilerine adeta sınır koruma görevi verilen polisler de yasadaki şikayetçiler ve bu yasanın asıl görevlerini yapmalarını engelleyeceğini iddia ediyorlar.

Başkan Obama bu yasağı daha Vali tarafından imzalanıp yürürlüğe girmeden önce sert bir şekilde eleştirdi. Ancak, yasa Cumhuriyetçi Vali tarafından imzalanarak yürürlüğe girdi. Latino gruplar başta olmak üzere birçok kesim yasağı eleştirerek, adeta “ateşle oynandığı”nı iddia ediyorlar. Bu yasanın ayrıca, latinoların Amerikan toplumunda artan ağırlıkları dikkate alındığında, seçimlerde bütün ülke çapında Cumhuriyetçi Parti aleyhine bir etkiye yol açacağı tahmin ediliyor. Öte yandan, Federal Adalet Bakanlığı’nın, yasanın iptali için başvurmak üzere bir hazırlık yaptığı da iddia ediliyor.

MEMBER OF THE CONFEDERATION OF EUROPEAN BUSINESS (BUSINESSEUROPE)

Headquarters: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul – Turkey
Ankara: İran Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara – Turkey
Brussels: 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels – Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris – France
Beijing: Beijing Lufthansa Centre, Office C-319, Beijing 100025, P. R. China

Phone: +90 (212) 249 19 29 **Fax:** +90 (212) 249 13 50
Phone: +90 (312) 468 10 11 **Fax:** +90 (312) 428 86 76
Phone: +32 (2) 736 40 47 **Fax:** +32 (2) 736 3993
Phone: +1 (202) 776 77 70 **Fax:** +1 (202) 776 77 71
Phone: +49 (30) 288 786 300 **Fax:** +49(30) 288 786 399
Phone: +33 (1) 44 43 55 35 **Fax:** +33 (1) 44 43 55 46
Phone: +86 (10) 6462 2066 **Fax:** +86 (10) 6462 3206
www.tusiad.org

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org
e-mail: tusiad.china@euccc.com.cn